

[Pradžia](#) > ... > [Nagrinėjimas Teisme](#) > [Civilinės Bylos](#) > [Kurios Šalies Teismas Kompetentingas?](#) > [Belgium](#)

Kurios šalies teismas kompetentingas?

Turinį pateikė

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

 Belgija

1 Ar turėčiau kreiptis į bendrosios kompetencijos civilinių bylų teismą, ar į specializuotą teismą (pavyzdžiui, darbo teismą?)

Žr. toliau.

2 Kai byla teisinga bendrosios kompetencijos civilinių bylų teismams (t. y. tokias bylas nagrinėti kompetentingiems teismams), kaip žinoti, į kurį teismą kreiptis?

2.1 Ar bendrosios kompetencijos civilinių bylų teismai skirstomi į žemesnės ir aukštesnės instancijos teismus (pavyzdžiui, apylinkės teismai priskiriami prie žemesnės, o apygardos teismai – prie aukštesnės instancijos teismų) ir jeigu taip, kuris iš jų kompetentingas nagrinėti mano bylą?

Įvadas

Aiškumo labui, atsižvelgdami į Belgijos teisės sistemos ypatumus, 1 ir 2.1 klausimus aptarsime kartu.

Pirmiausia dalykinę jurisdikciją (pranc. *compétence d'attribution* / flam. *volstreckte bevoegdheid*, taip pat žinoma kaip *compétence matérielle* / *materiële bevoegdheid*) reikia atskirti nuo teritorinės jurisdikcijos (*compétence territoriale* / *territoriale bevoegdheid*).

Bet koku ieškiniu pateikiamas reikalavimas, kuris dažnai turi piniginę vertę, o teismo dalykinės jurisdikcijos sritį lemia teisės aktai, kuriuose nurodytas reikalavimų, kuriuos teismui leidžiama nagrinėti, pobūdis ir vertė.

Šiame atsakyme į 1 ir 2.1 klausimus aptariama dalykinė jurisdikcija.

Žemesnieji teismai turi jurisdikciją ne visoje Belgijoje. Teisės aktais šalis yra padalyta į atskiras sritis (rajonus, apylinkes ir kt.). Kiekvienas teismas turi jurisdikciją tik savo teritorijoje. Tai vadinama teritorine jurisdikcija, kuri aprašyta atsakyme į 2.2 klausimą.

Neribota jurisdikcija: pirmosios instancijos teismas

Pirmosios instancijos teismas (pranc. *tribunal de première instance* / flam. *rechtbank van eerste aanleg*) turi neribotą jurisdikciją (*plénitude de compétence* / *volheid van bevoegdheid*). Tai reiškia, kad pirmosios instancijos teismas, priešingai negu kiti teismai, gali nagrinėti visas bylas, įskaitant bylas, priklausančias kitų teismų jurisdikcijai.

Teismų kodekso (pranc. *Code judiciaire* / flam. *Gerechtig Wetboek*) 568 straipsnyje teigiama, kad pirmosios instancijos teismas nagrinėja visus reikalavimus, išskyrus tuos, kurie turi būti teikiami tiesiogiai apeliaciniam

teismui (*cour d'appel / hof van beroep*) arba Kasaciniam teismui (*Cour de cassation / Hof van Cassatie*). Neribota pirmosios instancijos teismo jurisdikcija yra sąlyginė ta prasme, kad atsakovas gali pateikti prieštaravimą, jog teismas neturi jurisdikcijos, nes atitinkamo dalyko byloje specialiąją jurisdikciją turi kitas teismas. Pirmosios instancijos teismas taip pat turi išimtinę jurisdikciją tam tikrais klausimais. Tam tikrų rūšių ginčai turi būti teikiami nagrinėti pirmosios instancijos teismui, net jeigu reikalavimo vertė yra mažesnė negu 2 500 EUR, pavyzdys – su asmens statusu susiję reikalavimai.

Kiti teismai

Toliau pateikiamas kitų teismų sąrašas kartu su trumpu jų dalykinės jurisdikcijos aprašymu.

a) Taikos teismas

Pagal Teismų kodekso 590 straipsnį taikos teismas (pranc. *juge de paix / flam. vrederechter*) turi bendrąją kompetenciją nagrinėti reikalavimus, kurių vertė yra mažesnė negu 2 500 EUR, išskyrus tuos, kurie teisės aktais konkrečiai priskiriami kitam teismui. Be šios bendrosios kompetencijos, taikos teismas dar turi specialiąją jurisdikciją (žr. Teismų kodekso 591, 593 ir 594 straipsnius) arba išimtinę jurisdikciją (Teismų kodekso 595 ir 597 straipsniai) tam tikrose bylose, nepriklausomai nuo reikalavimo vertės. Bylų, priklausančių taikos teismo specialiajai jurisdikcijai, pavyzdžiai – ginčai dėl nuomos, bendros nuosavybės, teisės naudotis keliu ir kitų servitutų, taip pat dėl išlaikymo išmokų. Taikos teismas turi jurisdikciją nagrinėti įvaikinimo dokumentus ir sprendti dėl tėvystės pripažinimo. Skubus išskaidinimas ir turto plombavimas priklauso taikos teismo išimtinėi jurisdikcijai.

b) Policijos teismas

Pagal Teismų kodekso 601 *bis* straipsnį policijos teismas (pranc. *tribunal de police / flam. politierechtbank*) nagrinėja visus reikalavimus dėl žalos atlyginimo, kylančius iš kelių eismo nelaimių, nepriklausomai nuo sumos. Šiais klausimais policijos teismas turi išimtinę jurisdikciją.

c) Komercinių bylų teismas

Pagal Teismų kodekso 573 straipsnį komercinių bylų teismas (pranc. *tribunal de commerce / flam. rechtbank van koophandel*) pirmąją instanciją nagrinėja verslo subjektų tarpusavio ginčus, t. y. ilgalaikę ekonominę veiklą vykdančių asmenų arba įmonių ginčus, susijusius su veiksmais, atliktais vykdant tą veiklą, jeigu šie ginčai nepriklauso kito teismo specialiajai jurisdikcijai.

Jeigu ieškovas, kuris nėra verslo subjektas, pradeda bylą verslo subjektui, jis gali nuspręsti bylą pradėti komercinių bylų teisme. Komercinių bylų teismas taip pat nagrinėja ginčus, susijusius su įsakomaisiais ir paprastaisiais vekseliais.

Be šios bendrosios kompetencijos, komercinių bylų teismas dar turi specialiąją ir išimtinę jurisdikciją tam tikrose bylose. Jo specialiajai jurisdikcijai priklausančios bylos išvardytos Teismų kodekso 574 straipsnyje. Tai – ginčai, susiję su komercinėmis įmonėmis ir veiksmais jūrų ir vidaus vandenų laivybos srityje. Pagal Teismų kodekso 574 straipsnio 2 dalį komercinių bylų teismas turi išimtinę jurisdikciją nagrinėti ieškinius ir ginčus, kylančius tiesiogiai iš bankroto ir teismo reorganizavimo proceso remiantis 1997 m. rugpjūčio 8 d. Bankroto įstatymu (pranc. *loi du 8 août 1997 sur les faillites / flam. faillissementswet van 8 augustus 1997*) ir 2009 m. sausio 31 d. Įstatymu dėl verslo veiklos tęstinumo (*loi du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises / wet van 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen*), jeigu toks procesas yra reglamentuojamas konkrečiu įstatymu, taikomu bankroto ir teismo reorganizavimo procesams.

d) Darbo bylų teismas

Darbo bylų teismas (pranc. *tribunal du travail / flam. arbeidsrechtbank*) yra pagrindinis specialusis teismas ir iš esmės turi jurisdikciją jam konkrečiai priskirtose bylose. Minėtos bylos aprašytos Teismų kodekso 578 ir tolesniuose straipsniuose:

- darbo ginčai;
- ginčai, susiję su nelaimingais atsitikimais darbe ir profesinėmis ligomis;
- ginčai, susiję su socialine apsauga.

Darbo bylų teismas turi išimtinę jurisdikciją taikyti administracines nuobaudas, nustatytas teisės ir

administraciniais aktais, nurodytais 578–582 straipsniuose ir Įstatyme dėl administracinių nuobaudų, taikytinų tam tikrų socialinės apsaugos įstatymų pažeidimo atveju (pranc. *loi relative aux amendes administratives applicables en cas d'infraction à certaines lois sociales* / flam. *wet betreffende de administratieve geldboeten in geval van inbreuk op sommige sociale wetten*), taip pat jurisdikciją nagrinėti reikalavimus, susijusius su kolektyviniu skolų sureguliuavimu.

e) Žemesniųjų teismų pirmininkaujantys teisėjai – procesai dėl laikinųjų apsaugos priemonių

Teismų kodekso 584–589 straipsniuose numatyta, kad pirmosios instancijos teismo, komercinių bylų teismo ir darbo bylų teismo pirmininkaujantys teisėjai turi įgaliojimus skubiais atvejais priimti preliminarius sprendimus bylose, priklausančiose jų teismo jurisdikcijai (procesas dėl laikinųjų apsaugos priemonių (pranc. *référé* / flam. *kort geding*)). Taikoma sąlyga, kad atvejis turi būti skubus, o sprendimas turi būti tik preliminarus, neturėsiantis poveikio pačiai bylai. Pavyzdžiai – ekspertinio tyrimo skyrimas, liudytojo apklausos skyrimas ir kt.

f) Arešto teisėjas

Arešto teisėjas (pranc. *juge des saisies* / flam. *beslagrechter*, žr. Teismų kodekso 1395 straipsnį) nagrinėja visus reikalavimus dėl prevencinio arešto (*saisies conservatoires* / *bewarende beslagen*), teismo sprendimų vykdymo ir priemonių, kurių ėmėsi išlaikymo reikalavimų biuras, nurodytas 2003 m. vasario 21 d. Įstatyme, kuriuo Federalinėje viešojoje finansų tarnyboje sukuriamas išlaikymo reikalavimų biuras (*loi du 21 février 2003 créant un Service des créances alimentaires au sein du SPF Finances* / *wet van 21 februari 2003 tot oprichting van een Dienst voor alimentatievorderingen bij de FOD Financiën*).

g) Nepilnamečių bylų teismas

Jaunimo apsauga priklauso Belgijos federacinę valstybę sudarančių bendrijų atsakomybei, tačiau nepilnamečių bylų teismų veiklos organizavimas tebėra federalinis dalykas, reglamentuojamas 1965 m. balandžio 8 d. Jaunimo apsaugos įstatymu (pranc. *loi relative à la protection de la jeunesse du 8 avril 1965* / flam. *wet op de jeugdbescherming van 8 april 1965*). Nepilnamečių bylų teismas (pranc. *tribunal de la jeunesse* / flam. *jeugdrechtbank*) yra pirmosios instancijos teismo padalinys, nagrinėjantis priemonės jaunimui apsaugoti.

h) Šeimos bylų teismas

Šeimos bylų teismas (pranc. *tribunal de la famille* / flam. *familie rechtbank*) turi jurisdikciją nagrinėti visus šeimos ginčus. Visų pirma (Teismų kodekso 572 *bis* straipsnis), šis teismas turi jurisdikciją nagrinėti:

- sutuoktinių ir teisinių sugyventinių ginčus;
- ginčus dėl tėvų valdžios;
- ginčus dėl išlaikymo prievolių;
- ginčus dėl sutuoktinių turto sureguliuavimo.

2.2 Teritorinis teisingumas (byla teisinga miesto A ar miesto B teismui?)

2.2.1 Bendroji teritorinio teisingumo taisyklė

Pagrindinis principas Belgijos teisės sistemoje – ieškovas turi pasirinkimo laisvę. Bendroji praktika numatyta Teismų kodekso 624 straipsnio 1 dalyje. Ieškovas paprastai pateikia ieškinį tos vietos, kurioje yra atsakovo arba vieno iš atsakovų adresas (pranc. *domicile* / flam. *woonplaats*), teismui.

Kaip elgiamasi, jeigu atsakovas yra ne fizinis, o juridinis asmuo? Juridinio asmens adresas yra jo pagrindinės buveinės vieta (pranc. *siège* / flam. *hoofdzetel*), t. y. vieta, iš kurios jis valdomas.

2.2.2 Bendrosios taisyklės išimtys

2.2.2.1 Kada galiu pasirinkti, į kurį teismą kreiptis: į atsakovo gyvenamosios vietos teismą (pagal bendrąją taisyklę nustatytą teismą) ar kitą teismą?

Ieškovas turi teisę tam tikrais atvejais bylą pradėti kitame teisme. Šios galimybės visų pirma yra aprašytos Teismų kodekso 624 straipsnio 2–4 dalyse. Ieškovas gali pasirinkti ne tik vietos, kurioje yra atsakovo arba vieno iš atsakovų adresas, teismą, bet ir:

- vietos, kurioje atsirado viena arba daugiau ginčijamų prievolių, arba vietos, kurioje prievolės vykdomos, buvo įvykdytos arba turėjo būti įvykdytos, teismą;
- ginčijamam dokumentui taikyti priimtino įteikimo adreso vietos teismą;
- vietos, kurioje teismo antstolis (pranc. *huissier de justice* / flam. *gerechtsdeurwaarder*) asmeniškai kalbėjosi su atsakovu, teismą, jeigu atsakovas arba atsakovai neturi adreso Belgijoje ar užsienyje.

Teismų praktikoje nusistovėjęs principas, kad procese dėl laikinųjų apsaugos priemonių teritorinė jurisdikcija priklauso vietos, kurioje turi būti vykdomas sprendimas, teismo pirmininkaujančiam teisėjui.

Kalbant apie išlaikymo mokėjimus, Teismų kodekso 626 straipsnyje teigiama, kad išlaikymo reikalavimai, susiję su teise į socialinės integracijos pagalbą, gali būti teikiami ieškovo (t. y. teisę į išlaikymą turinčio šeimos nario) adreso vietos teismui.

Šios 624 ir 626 straipsniuose nustatytos normos taikomos nesant priešingų nuostatų, ir šalys yra laisvos nuo jų nukrypti. Todėl šalys gali sudaryti teismo pasirinkimo susitarimą, kuriame būtų numatyta, jog bet kuris ginčas turi būti pradamas tik konkrečiai nurodytuose pirmosios instancijos teismuose.

Tačiau taikomos kelios šio pagrindinio pasirinkimo laisvės principo išimtys.

Teisės aktuose nustatyti tam tikri atvejai, kuriais ieškovas pasirinkimo neturi. Šie atvejai daugiausia išvardyti Teismų kodekso 627–629 straipsniuose. Pavyzdžiai:

- ginčiuose, susijusiuose su darbo sutartimis (627 straipsnio 9 dalis): jurisdikcija priklauso vietos, kurioje yra kasykla, gamykla, dirbtuvės, parduotuvė, biuras arba apskritai patalpos, naudojamos verslui vykdyti, profesinei veiklai arba įmonės, asociacijos ar grupės veiklai vykdyti, teismui;
- kai teikiami prašymai nutraukti santuoką arba patvirtinti gyvenimą skyrium (separaciją) dėl to, kad santuoka nutrūko negrįžtamai (628 straipsnio 1 dalis): jurisdikcija priklauso paskiausios sutuoktinių gyvenamosios vietos arba atsakovo adreso vietos teismui.

Net ir šiais atvejais vis tiek yra šiek tiek pasirinkimo laisvės. Teismų kodekso 630 straipsnyje nurodyta, kad kilus ginčui šalys gali susitarti nukrypti nuo šių teisinių nuostatų. Tačiau prieš kylant ginčui sudaryti visi tokie susitarimai yra niekiniai.

2.2.2.2 Kada turiu kreiptis ne į atsakovo gyvenamosios vietos teismą (pagal bendrąją taisyklę nustatytą teismą), o į kitą teismą?

Tam tikrais atvejais, ypač – aprašytais Teismų kodekso 631–633 straipsniuose, vienas teismas turi išimtinę teritorinę jurisdikciją. Tada ieškovas neturi pasirinkimo, o teismo pasirinkimo susitarimo negalima sudaryti nei prieš kylant ginčui, nei jam kilus. Šie atvejai yra:

- bankrotas (Teismų kodekso 631 straipsnio 1 dalis): komercinių bylų teismas, turintis jurisdikciją paskelbti bankrotą, yra vietos, kurioje yra pagrindinė verslo subjekto verslo vieta arba, juridinio asmens atveju, jo pagrindinės buveinės vieta prašymo arba pareiškimo dėl bankroto padavimo teismams dieną, teismas. Antrinis bankrotas: vietos, kurioje yra atitinkama bankrutavusio asmens verslo vieta, komercinių bylų teismas. Jeigu verslo vietų yra kelios, jurisdikciją turi pirmasis teismas, kuriam pateikiamas pareiškimas;
- teisminis reorganizavimas (Teismų kodekso 631 straipsnio 2 dalis): jurisdikciją turintis komercinių bylų teismas yra vietos, kurioje yra pagrindinė skolininko verslo vieta arba, juridinio asmens atveju, jo pagrindinės buveinės vieta pareiškimo pateikimo dieną, teismas;
- ginčai, susiję su mokesčių teisės taikymu (632 straipsnis): jurisdikciją turi teismas, posėdžiaujantis apeliaciniame teisme, kurio teritorijai priklauso buveinė, pagal kurios buvimo vietą buvo arba turi būti renkamas mokestis, o jeigu ginčas nėra susijęs su mokesčio surinkimu, tada – vietos, kurioje yra įsisteigęs ginčijamą sprendimą priėmęs mokesčių administratorius, teismas. Tačiau jeigu procesas vyksta vokiečių kalba, jurisdikciją turi tik Epeno pirmosios instancijos teismas;
- reikalavimai dėl prevencinio arešto ir vykdymo priemonių (633 straipsnis): jurisdikciją turi arešto vietos teismas, jeigu teisės aktuose nenumatyta kitaip. Mokėtinų sumų arešto orderio atveju (pranc. *saisie-arrêt*/ flam. *beslag onder derden*) jurisdikciją turi vietos, kurioje yra orderio subjekto adresas, teismas. Jeigu Mokėtinų sumų arešto orderio subjekto adresas yra ne Belgijoje arba yra nežinomas, jurisdikciją turi orderio vykdymo vietos teismas (taip pat žr. 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 22 straipsnio 5 dalį).

2.2.2.3 Ar šalys gali pasirinkti teisną, kuris paprastai nebūtų kompetentingas nagrinėti bylą?

Kaip jau minėta, 624 ir 626 straipsniuose nustatytos normos taikomos nesant priešingų nuostatų, ir šalys gali nuo jų nukrypti. Šalys gali sudaryti teismo pasirinkimo susitarimą, kuriame būtų numatyta, jog bet kuris ginčas turi būti pradedamas tik konkrečiai nurodytuose pirmosios instancijos teismuose.

Teismų kodekso 627–629 straipsniuose nurodytais atvejais, prieš kylant ginčui, teismo pasirinkimo susitarimo sudaryti negalima. Tačiau pagal 630 straipsnį tokius susitarimus leidžiama sudaryti kilus ginčui.

Teismų kodekso 631–633 straipsniuose aprašytais atvejais teismo pasirinkimo susitarimo sudaryti neleidžiama.

3 Kai byla teisinga specializuotiems teismams, kaip sužinoti, į kurį teismą reikėtų kreiptis?

Atsakymas į šį klausimą pateikiamas atsakyme į 1 ir 2 klausimus.

Nuorodos

Atitinkami Teismų kodekso straipsniai: [Federalinė viešoji teisingumo tarnyba](#)

- spustelti *Législation consolidée / Geconsolideerde wetgeving* (Konsoliduoti teisės aktai);
- rubrikoje *Nature juridique / Juridische aard* (Teisinis pobūdis), pasirinkti *Code judiciaire / Gerechtelijk Wetboek* (Teismų kodeksas);
- laukelyje *Mot(s) / Woord(en)* (Žodis(-žiai) įvesti 624;
- spustelti *Recherche / Opzoeking* (Paieška);
- spustelti *Liste / Lijst* (Sąrašas);

* spustelti *Justice de A à Z / Justitie van A tot Z* (Teisingumas nuo A iki Z);

* pasirinkti: *Cours: compétence / Hoven: bevoegdheid* (Teismai: jurisdikcija).

Pagalba norint rasti teritorinę jurisdikciją turintį teismą: [Federalinė viešoji teisingumo tarnyba](#)

- spustelti *Compétence territoriale / Territoriale bevoegdheid* (Teritorinė jurisdikcija).

■ Paskutinis naujinimas: 25/09/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.